

Beraber

BU SAYIDA

Oktay DENİZ Lâtfü ERİŞÇİ
Ahmet ARİF R. Nuri GÜNTEKİN
KARACAOĞLAN Mücap OFLUOĞLU
S. EYÜBOĞLU Yaşar NABI
Vedat GÜNYOL Nihat BURUŞUK
Reşat ENİS Cengiz TUNCER
Pierre GAMARRA - A. KADİR
Howard FAST - Sadi BAYRAKTAR
Yaşar KEMAL

SAYI: 2

15 Eylül 1952

20 Kuruş

SANATTA İYİMSERLİK

014760

GOYA

Yazarlarımıza bakıyoruz, bazıları dünyadan, memleketten, insandan umutlu, aydınlık geleceklere inamıyor, iyimser. Yurd gerçeklerine, insanlarımızın hâline sevgi ile, ilgi ile eğiliyorlar. Acı gerçekler onları ürktürmüyor; sosyal realitenin bir öncesi olduğunu, bir de sonrası olacağını biliyorlar. Bunun için bugünkü duruma değişmez, mutlak bir durum değil, bir geçit devresi olarak bakıyorlar. Bugünkü şartlar içinde daha iyi bir geleceğin belirttilerini görüyorlar. Topluma bu gözle baktıkları için yarından umutlular. İyimserler. Acı yurt gerçekleri karşısında Orhan Kemal'in, Yaşar Kemal'in hikâyelerine, Rifat Ilgaz'a, A. Kadir'in Halil İbrahim gibi, o unutulmaz Kayısı Ağacı gibi şiirlerine bakın. Onlarda ne memleketten, insandan umutsuz bir hal, ne de acımla yetinenlere has cıvık bir merhamet vardır. Onlarda uyandırıcı aydınlatıcı bir hal, şuurlanmış anasının memesini arayan bir çocuga benzeyen insanların «memeyi mümkün olduğu kadar çabuk bulmasını temin etmek isteyen» (Orhan Kemal) bir gayret vardır. Yurt gerçeklerini aydınlık bir görüşle görünce en karanlık günlerde bile insan iyimser olabilir.

Ama insanlar — çevreden gelen tesirleri aksettirmekle, bu tesirlere boyun eğmekle kalmazlar; mevzuat durumu olduğu gibi kabul edip, eli-kolu bağlı yaşamazlar. İnsanlar, durumlarının şuuruna vararak — durumu, yani hem toplumun durumunu hem kendi durumunu, değiştirebilirler. Belirli bir sosyal menşeden geldikleri için yazarların ille korkak, pasif, mütereddit olmaları icab etmez; öyle bir sosyal menşeden geldikleri halde gelişip değişebilirler. Bu, mümkündür. Çünkü insanlık tarihi, insanın dünyaya gelmesinden beri yapmak zorunda kaldığı savaşlarla, — bir yandan tabiatla savaş, bir yandan sosyal mücadeleler, — bizzat kendi tabiatını değiştirdiğini göstermektedir. Günümüzde, ilerliğin, aydınlık geleceğin düşmanlarına karşı mücadele, inkılapçıların mevcudiyetinin, ve yazarların inkılapçı olmasının esas şartıdır. İnkılap düşmanları mevcut oldukça inkılapçılar da mevcut olacaktır. İnkılap düşmanlarına karşı mücadele boyunca toplumu değiştirirken insanlar bizzat kendileri de değişirler. O halde orta-tabakadan gelmek, bir yazarın inkılapçı olmasına engel değildir. Ve, her inkılapçı iyimserdir.

Toplum yapısındaki düzensizlikleri gören ve yokedilmelerine çalışmak sorumluluğunu taşıyan her sanatçı — çevresinin imkânlarını sonuna kadar kullanarak — toplumu yönetenleri gereğince protesto eder. Bu protestonun şeklini sanatının özellikleri belirler. Yeter ki o sanatçının sorumluluğunu anlamış ve kabullenmiş olsun!

Çağın halk düşmanı kuvvetleri yararına bir an bile çalışmadan, fırçasını onların fikir ve idealleri uğruna asla kullanmadan tam tersine her resminde onların benciliklerini, soysuzluklarını yüzlerine vuran Goya bu konuda beğenilir bir örnektir. O sanatını geniş halk yığınlarını resmetmeye ve onların azadlığı için kullanmağa vermiştir. Sarayın ressamı olduğu halde hiçbir zaman çamak yalayıcılık, snopluk, gelenekçilik yapmamıştır. Züppeliği, bozuk ahlaklılığı, kokmuş fikirleri yüze vurmaktan çekinmemiştir. Tablolarını bir yarıdakılık ve dalkavukluk panoraması haline getiren rönesans ustası Rafaelden, gerçeği namusluca anlatmış olması ile ayrılır. Sanatçı olarak görevini yapmasındaki

kahramanlığı anlamak için o zamanki İspanyol toplumunu gözden geçirmek gerekir: Avrupada ekonomik gelişmenin son derece süratlendiği bir sırada İspanya feodalizm kalesi içinde mahpuslu. Derebeyler kültür ve ekonomide ileri olan Araplara karşı açtıkları mücadelede kuvvetlenmişler ve şehirlerde uyanan hareketi boğmuşlardı. İspanyol derebeyliği köylülüğün feodal istismara karşı ayaklanma merkezlerini yoketmiş oluyordu. Köyde koyu bir derebeylik hüküm sürüyor; köylülüğü sıkı bir cendere içinde sefalet ve cahillik batağında tutuyordu. Böylece köylülüğün ezilmesi köylü topraklarının derebey topraklarına katılması, zanaatçılığın ve manifaktürün yok edilmesi İspanyanın gelişmesine geniş çapta engel oldu.

Saray ressamı Goya devrinin bu kahrolası hiyerarşisini görüyor ve «halka karşı» onun bu insanlardan nefret ediyordu. Bunun tepkisi tablolarında sezilir: Mânasız ve boş suratlar.. Tipik aylak sınıf mensupları; ömürleri çirkin dedikodular, entrika hazırlıkları, yeni işkence, zulüm şekilleri yaratmakla geçen insan suratları... Ruhlarının çirkinliği ve zalimliği yüzlerinde görülen insan suratları...

Gerek portre, gerek kompozisyonlarla... Charles'in — tavus suratlı — resmi olsun, IV. Charles'in at üstündeki, VII. Ferdinand'ın boy resimleri, Duc san Carlos, Duches Alba, Contes Carpio, Maria Louisa'nın ve daha bir sürü asillerin resimlerinde olsun mensup oldukları toplum katının soysuzlaşmış aşağılık hasletleri resmolmuştur.

Toplu resimleri içinde 1778 de boyadığı iki tanesi Goya'nın sanat anlayışı bakımından çok karakteristiktir. Biri saray bahçesinde aylak asillerin körebe oyununu, diğeri de kırdaki İspanyol köylülerinin dansını gösterir. İlkinde rahat ve aylak ömür sürenler vardır. Suratlarından asalaklık akararak çocukca vakit öldürürler. İkincisinde işlerinden artakalan vakitte, belki de yılda bir ke-recik, İspanyol köylü kız ve delikanlılarının memleket danslarını, görevini yapmış insanların gönül ferahlığı ile oynayışları çizilmiştir. Ortalığı genç ve sağlam bir havanın kapladığı hissedilir. Bu kategorinin en tipik resmi Kiral ailesidir. 14 figürlü olan bu resim başlıbaşına Goya'nın sanat görüşünü anlatmaya yeter.

Resmin ortasında IV. Charles ve karısı vardır. Alçaklık ve kokmuşluğu anlatan ifade yanlardan gelip bu iki figürde en şiddetli noktasını bulmuştur. Havada aşağılık bir saray entrikasının gezdiği fark olunur.

Sato inşası (= Yaralı duvarcı)nın anlamı da pek önemlidir. Arka planda derebeyinin hâkimiyetini sağlamlaştı- rıp, halkı betereine ezmesini sağlayacak yapı taş yığınlarından şekilleniyor. Önde aşıktan başı dönüp düşen veya ağır bir şey altında kalan yaralı bir işçiyi arkadaşları taşıyorlar.

Goya fakir bir nakışçının oğlu i- (Sonu ikinci de)

Yoksa Şükran Kurbanlı... Hiç bir zaman susup kırılmıyacağız, biliyorum — Bizim bu yaşadığımız günlerin en fenasında..», «Karanlıklar yakasını kurtarmıyacak mağlûbiyetten» diyebilir miydi? Ahmet Arif «Devran ki, vaktersip, mutlak dönecek, — dağlarının ardında — değil öyle yoksulluklar, hasretler — bir tek zeytin dah bile yalnız kalmıyacaktır, — bir tek başak bile dargın..» diyebilir miydi?

Bir takım yazarlarımızın eserlerinde ise hep hüznler, iç sıkıntıları, geçmiş günlere hasret, hayaller, avarelikler, dünyadan, insanlardan şikâyet, ve bazı bazı utanç görüyoruz. Bunlarda gelişen hayat karşısında bir huzursuzluk, bir gerçek korkusu var, genel bir kötümserlik var. Bu kötümserlik neden? Neden bu yazarlar yarına güvenle bakamıyorlar? Bu durumdan kurtulmak gelecek güzel günlere inanarak, halkımızın yaratıcı gücüne güvenerek çalışmak, iyimser olmak mümkün müdür?

Bu ikinci çeşit yazarlarımızın büyük çoğunluğunu kaypak bir sosyal kaynaktan, orta tabakadan, geliyor. Bir yandan iliklerine kadar işlenmiş köhne bir kültür, öte yandan maddi hayat şartları, onları kolaylıkla kaytarmaya, halka, memlekete sırt çevirmeye sevkeder. Yazarların bağlı oldukları toplum katı, sosyal gelişmede, başlıbaşına bir kuvvet, bir hareket kaynağı değildir; bugün kuvvetli durumda bulunanlarla henüz zayıf ama gelişen, ilerleyen bir toplum katı arasındadır. Yazarların korkaklığı, tereddüdü, huzursuzluğu, istikbale güvenle bakamayışı, ileri hareketlere katılır gibi olup da ilk yenilgi karşısında hemen dönekliliğini belli etmesi, mensup olduğu sosyal tabaka ile açıklanabilir; ekonomik ve sosyal şartların bu tabakaya yaptığı tesirle açıklanabilir.

Yazarın böyle bir duruma gelebilmesi için ilk şart, bilim düşüncesini kavramasıdır. Yazar, güçlükler karşısında yılmamak için, yenilgiler karşısında bozulmamak için, dönecek olmamak için şahsi formasyonunu geliştirmelidir. Bu, çevresinden kontrolsuz olarak aldığı yanlış bilgileri kafasından atması, bilim düşüncesini benimsemesi, ve bununla birlikte, kendi menfaatleriyle, kendi gayeleriyle halkın menfaatleri, halkın gayeleri arasında en küçük bir ayrıklık kalmıyacak şekilde düşüncesini yeniden yaratması demektir. Bununla beraber bilim düşüncesini öğrenmek kâfi değildir; bunu hayata geçirmek için, düşünce ile hareketi birleştirmek için çalışmak gerekir. İnkılapçı aydınla sahte aydın ayrım buradadır. İnsan, bilimin verilerini öğrenip, kafasını geri, yanlış fikirlere temizleyince değiştiğini zannedir. Oysaki değişme, olaylar karşısındaki davranışlarla kendini belli eder. Bunun için değişme, yalnız gerçekle mücadele değil, onun uğrunda savaşmakla mümkündür. İşte bu mücadeledir ki insanı gerçekten değiştirir, gerçekten inkılapçı yapar. Düşünce si ile yaşayışını birleştirmek, düşüncesini gerçekleştirmek için savaşmak inkılapçı ahlakının temel ilkesidir.

Demek ki bir yazarın huzursuzluk-tan, kötümserlikten kurtulabilmesi için bilim düşüncesine dayanan bir görüşe varması ve bu yoldan gelişen sosyal kuvvetlerden yana olması lazımdır.

Yazar, bilim düşüncesini benimsemese, sosyal realitede bir değişme olduğunu göremez, dünya hep böyle gidecek sanır, ne ister istemez kendini kötümserliğe kaptırır, dünyadan, insanlardan şikâyete başlar, sonunda bir midye - in san halini alır.

Yazar, gerçek yolu gördüğü halde, (Sonu ikinci de) Oktay DENİZ

GOYA

«Hasta Duvarcı»

014761

Yokuşun dibinden bir tavşan kalktı,
sırtı ala-çakır, karnı sütbeyaz,
garip, iki-canlı bir dağ tavşanı.
Yüreği ağzında, öyle zavallı,
tövbeye getirebilir insanı.
Tenhaydı, tenhaydı vakitler,
kusursuz, çirliçiplak bir şafaktı...
Baktı, otuz üçten biri,
Karnında açlığın ağır boşluğu,
saç - sakal, bir karış,
yakasında bit.
Baktı, kolları vurulu,
Cehennem yürekli bir yiğit,
bir garip tavşana, bir gerilere.
Düştü, nazlı filintası aklına
yastığı altında, küsmüş,
düştü, Antep ovasından getirdiği tay

perçemi mavi boncuklu
alnında akıtma, üç topuk beyaz,
eşkini hovarda, kıvrak
doru seglâvi kısırağı,
nasıl uçmuşlardı Hozat önünde!
Şimdi böyle çaresiz ve bağı,
böyle arkasında bir soğuk namlu
bulunmayaydı,
sığınabilirdi yüceltilere.
Bu dağlar, dost dağlar,
kadrini bilir;
evel - Allah, bu eller utandırmaz adamı!
Yanan cigaramın külünü,
güneşlerde çatal-çatal kıvılcımlanan
Engereğin dilini
ilk atım uçuran
usta elleri...

Ahmet ARİF

* Aynı adlı destandan

GOYA

(Başı birincide)

di. Yükselmesi o yüzden kolay olma-
dı. Büyük istidadı 40 yaşında ancak
tanındı. O sırada artık İtalya ve Fran-
sadaki incelemelerini bitirmiş; Madrite
yerleşmişti. IV. Charles onu saray
ressamlığına tayin edince, Goya yerini
ve şöhretini iyice sağlamlaştırdı,
sanatını istediği gibi kullanmağa baş-
ladı. Sanatçı şahsiyeti İtalyada geliş-
miştir denebilir. Fakat ne rönesans us-
talarının ne de antik heykellerin etki-
sinde kalmamıştır. Kendisi şöyle der-
miş: «Üç hocam olmuştur; Rem-
brandt, Valesquez ve tabiat...» Şiddetli
ve kuvvetli aydınlıkları kullanmasını,
ışığın ve yarı gölgenin trajedisini, tek
kelime ile siyah - beyaz ve ışık anla-
yışını Rembrand'tı inceliyerek almıştır.
Valasquez'in uzun yüzlü ağır bakışlı
portreleri, halkçı tarafları, sarhoşları,
çalgıncıları, av sancağı Goya'yı etki al-
tında bırakmıştır.

1808 den sonra Goya'nın sanatın-
da, hayatında çok değişiklikler oldu.
Halka daha çok yaklaştı. Bu tarihte
Napoleon orduları İspanyaya, Goya'nın
memleketine saldırmıştı. Az zaman-
da Madrid düştü. Kral kaçtı. İspanyol
aristokrasisi kendi yararını işgal eden-
lerle, bu arada İspanya kralı tayin e-
dilen Joseph Bonapart'la işbirliğinde
buldu. Ortaklaşa halkı soyuyorlardı..
Bu Goya'yı gocundurdu. İlk tepki «Gu-
rur ve zillet» tablosundadır. Kral Bo-
napart'ın önünde zilletle eğilen bir asil
görürüz. Belinde kılıcı vardır. Ressam
kılıcın düşmana saplanmamış olmasına
şaşmış gibidir.

Az sonra İspanya halkı ayaklandı;
çete harpleri başladı. Geniş bir milli
kurtuluş savaşı doğdu. Saldırganlar ko-
vuldu. Goya bu sırada ihtilâlin tarafını
tuttu. Yabancı ve hainlere karşı dö-
ğüştü. Unutulmaz eserlerinin çoğunu
da bu sırada yazdı: «Kurşuna dizilen-
ler», «Felâketten kurtulmak için göç
edenler», «İspanyol kadınlarının kahra-
manlıkları» tüylü boneleri ile kasap kı-
lıklı «Fransız askerleri», «Kazıklanan-
lar», «Asılanlar», «1808 yılı trajik kısı»
ve diğerleri 1810 dan sonra meydana
getirilip, 1863 den sonra ortaya çıkan
bu eserlerde dehşet ve kıtal sahneleri
başarı ile canlandırılmıştır.

«Kurşuna dizilenler» bir yandan
mücadelenin dehşetini anlatır. Öte
yanda Goya'nın sanatını değerlendirmek
yönünden büyük ifade kudreti ve
canlılığa sahiptir: Yaptıklarından uta-
nırcasına tüfeklerinin üstüne eğilen as-
kerler; ölümü gözünü kırpmadan kar-
şılayan çeteciler; kurşuna dizilmek için
sıra bekleyenlerin felâkete adım adım
yaklaşırken duydukları dehşet...

Milli kurtuluş savaşını köylüler ba-
şardı. Bu milli mücadele, dünyanın en
baskı altında en topraksız köylüleri o-

lan İspanyanın kilerin feodaliteye kar-
şı hareketi haline sokulup, Fransız ih-
tilâline benzer bir devrim olabilirdi. İ-
spanyol burjuvazisi bunu beceremedi.
Kral döndü. Asileri affetti. Halk tek-
rar boyunduruk altına girdi. Ve din
mutad murabaha metodları ile İspan-
yayı ortaçağın karanlıklarına sürük-
ledi. Çünkü hainler memlekete hâkim
olurken, memleketi kurtaran halk ezi-
liyordu.

Goya artık emeğini hiçbir şekilde
alçaklara satmak istemedi. Köye çekil-
di. Bütün gücünü «Harbin felâketleri»
serisini yaratmağa harcadı. Bu arada
din ve kraliyet müesseseleri aleyhine
tablolar da boyadı. Bunların çoğu kay-
bolmuştur.

Çalışmaları devrin ileri gelenlerin-
ce hoşgörülmedi. Hele kilisece, 1824 de
yakalanacağı evinin başla...
layınca Bordeaux'ya kaçtı. Bir ara
Madrid'e gittiyse de kilise ve aristok-
rasinin takibinden kurtulamadığından
Bordeaux'ya dönmek zorunda kaldı.

Goya —1828 de— ölüncüye dek fır-
çasını elden bırakmamış ve daima için-
den çıktığı halka asla ihanet et-
meden, halkın sağlam ve temiz özünü
savunagelmıştır. M.

KARACAOĞLAN'dan yayınlan-
mamış bir şiir

Suya gider, sudan gelir
Ağ elleri yosma gelin
Ağ topuğu kuru yere
Kerem eyle basma gelin

Yolculardan alır baci
Ak memeler can ilâcı
Kara zülûf daracağı
Ben garibim asma gelin

Karacaoğlan derler bana
Ben anlamadım önden sona
Elaman eyledim sana
Umudumu kesme gelin

(Başyazının sonu)

günlük çıkarlar pahasına veya kor-
kusundan kuvvetli görünen toplum kö-
tünün hizmetine girerse huzursuzluğa,
Birtakım yazarlarımızın kötümser,
dünyadan da kendilerinden de şikâyet-
çi, başka bir takım yazarlarımızın da
gelecek güzel günlere inanır, umutlu,
iyimser olmalarını, onların kişiliklerin-
den çok, tarafını tuttıkları toplum ha-
tının serpilip gelişmesi veya çürüyüp
gitmesi açıklamak gerektir: Ancak
serpilip gelişen toplum kuvvetlerinin ta-
rafını tutan şuurlu bir yazar iyimser
olabilir. Edebiyat da ancak o zaman
gerçek gayesine hizmet etmiş olur:
Dünyayı tanımak ve değiştirmek.

Oktay DENİZ

«Sait Faik'in kaygusu yeni olmak
değil, sahil olmak: gerçekten yeni ol-
masını sağlayan da bu olsa gerek. Pe-
ki, yeninin sahil, sahilin de mutlaka
böyle zehir gibi acı olması mı lâzım?
Şunu belirtelim ki Sait Faik'in acılığı
ne insanlara yukarılardan bakanların,
ne de dünyaya küsenlerin acılığı de-
ğildir. Aynı kitapta bütün acılıkları eri-
ten bir insan sıcaklığı, büyük şehrin
bütün pisliğini —anda temizleyive-
ren ışıklı insan gözleri de var. Hattâ
zehir yeşili bile karanlık ve ümitsiz
bir kuyu içinde değildir. Sait Faik'in
öfkesi, hayatın güzel olması mümkün
iken, insanların —le iken, çirkin ol-
masından doğuyor. Deva henüz belli de-
ğilse bile dert artık bellidir. Zehir ye-
şili içinde bile, şehrin kaderini değiştire-
bilecek olan kaygu belirlemiştir: «Bu
şehir artık şehre benzemeli, ama na-
sıl? Nasıl mı? Sen mi çare düşünecek-
sin? Gülerim. Ama evvelâ sen, sen ya-
zıcı; bırak eşekliği artık; olmazsa yaz-
ma...»

Edebiyatı şehrin hayatına bağlayan
bu sözler acı olmasına acı, ama insanı
dünyasına küstüren cinsten değil: İç-
lerinde bir yeniden doğuş arzusu var.
Zehir yeşilinde çamura batmış bir in-
san yıkanmak istiyor.»

S. EYÜBOĞLU
(Yaprak'tan)

Sait Faik, memleketin küçük hikâye
sahasında çalışan tek kıymetidir. Dün-
ya çapında bir hikâyeci. Onu dünyaya
övünerek tantabiliriz. Fakat Sait'i
tamamen bildiğimi iddia edemem. Bi-
zim nesil tuhaftır, birbirini pek oku-
maz. Ben onun bir tane olan romanını
doğrusu okumadım. Umuyorum ki o da
benimkileri okumamıştır.

Reşat ENİS

«Sait Faik, bütün eseriyle uysallığa
başkaldırılmış en usta hikâyecimiz sayı-
lır. Bir defa, alışılmış hikâye şeklini ilk
o kırmıştır. Şahıslarıyla, o histen hisse,
fikirden fikire atıyan konularıyla, hi-
kâyeye yepyeni bir mâna, taptaze bir
hüviyet getiren de odur.

Sait Faik'in düşmanlığı, en çok ahlâk
uysallığına çevrili. Bu uysallık, «kü-
çük küçük kötülükler icabedip, en bü-
yük kötülüğü, en kodamanını çaresiz
dertler gibi telâkki» eden bir ahlâk gö-
rüşünün müdafiasıdır.»

Ne var ki, Sait Faik'in son eserlerin-
de bu uysallık düşmanlığı, toplumun
saadetinden çok, ferdrin saadetini gö-
zetir görünüyor. Sanki bütün o isyan-
larımız «yalnız olacak şeyleri, ufak şey-
leri kendi ufacak sadeti için hayal eden
bir adam» (Havada Bulut) uğrunadır.
Haksızlığa karşı içimde en büyük nef-
reti sanki, «bir gün, bir köşede gözleri
beyazlarına kadar açık, ölmüş bulunun
caya kadar» o, küçük küçük kötülüğü pe-
şinde koşan adama hizmet için besli-
yoruz.» Havada Bulut olsun, Kum-
panya' (1) da olsun, en çok sevip bağ-
landığımız iki kahramanın da aynı za-
manda hayatlarını Boğaziçinde veya
Ege kıyılarında bir kahvede sona er-
dirmek, «poyrazdan keskin çığlıklar a-
tan bir çıkar» in sesinde avutmak is-
teyişleri bir tesadüf olmasa gerek.»

Vedat GÜNYOL
(Ufuklar'dan)

Sait Faik edebiyatımızda üzerinde ö-
nemle durulması lâzım gelen sanatçı-
lardan biri olduğunu kanım.

Onun ele avuca sığmayan şahsiyeti-
nin çeşitli ve karışık yönleri vardır.
«Kendi âleminde» sayılabilirse de bu â-
lemin zengin ve geniş olmadığı da söy-

lenemez.

Diğer taraftan hitap ettiği toplum
tabakasının kat'i hududlarını bulmak
da güçtür.

Şu anda Sait Faik hakkında ilân e-
dilecek hükümlere sahip değilim. A-
yaküstü kendisine senelerden beri ek-
silmeyen sevgimi takrarlamakla iktifa
etmeme müsaade edin.

Lütfi ERİŞCI

Geçen hafta sevdiğim bir Fransız ro-
mancısının yeni gelmiş bir kitabını oku-
yordum. O arada elime Sait Faik'in
bir hikâyesi geçti. Elimdekine fasıla
verdim. Sait Faik'i sonuna kadar oku-
dum. Bunu söylemek «Medarı maiyet
motörü» müellifi hakkında ne düşün-
düğümü herseyden iyi anlatır.

Reşat Nuri GÜNTEKİN

Bence Sait Faik hikâye sanatımızın
en büyük ismidir.

Yaşar NABI

Sait için ne söyleyeyim istiyorsunuz?
Çok iyi tanıdığım, sevdiğim, saydığım
ender yetişir bir sanatkar. Tenkid sa-
dece taktir ve alkış değildir ama Sait'
in çok olan iyi tarafları, çok hassas us-
lûbu ve insanları tahlil kabiliyeti kü-
çük meseleleri detaye edişindeki hüner,
onun sanat şahsiyetini ön plâna çıkart-
mıştır. Sait bence ferdiyetçi kalma-
makla toplum sanatkarı olduğunu da
anlatmış oluyor. Hasılı işçiliği çok ince.
Ayaküstü de Sait için bu kadar konu-
şulabilir. Şu sırada belki Burgazda ba-
lı tutuyor. Bankaların ürktümiye-
lim Saitin...

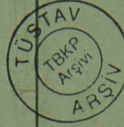
Mucap OFLUOĞLU

Tatlı dilli bazı insanlar vardır; hoş
sohbettirler, sözleri dinlenir. Gönülleri
barışla, insanların iyiliği, saadeti ve ra-
hathği arzusu ile doludur üstelik. Cüm-
lenin hayrını isterler. Gelgelelim bu
dost, «bu yaşanası dünyanın» nasıl sağ-
lanacağı konusunda kesinleşmiş fikirle-
ri yoktur. Bu konudaki bilimsel düşün-
celeri de hemen hemen kabullenmezler.
«Yok, derler, ben insanları severim,
hepsini birden yakın, dünya barış için-
de olsun isterim. Böyle olmayışına üzül-
ürüm yanarım, kahrolurum. Ama bü-
tün bunlar nasıl ortadan kalkarmış,
çabamızı hangi uğraş için sarfetmeli-
mişiz? Bilmiyorum, benim işim değil
bu!» Tatlı canlarını sıkıntıya, disipline
bir türlü sokamazlar ki.

Sait Faik de hemen hemen böylesi-
ne. Usta yazıcı. Cins sanat adamı. İn-
san olarak benzeri az bulunur. Hikâyelerinde
anlatışı, dile hâkimiyeti, dilin
inceliklerini yeteneklerini bunca bilışı,
samimiyeti yanında ele aldığı konular
çoğu kere çürük çoğu kere gerekli can-
lılıktan yoksun. Söylediklerinde hare-
te getirici, mücadeleci unsur yok. İn-
san saadetini sağlayacak kesin sonuçla-
ra varmıyor. Bir düşünür İstrati için
«gayesiz humanist» demiş. Sait de öy-
lesine. İnsan soyut bir kavram olarak
ele alınıyor. Sözünettigi insanın top-
lumun hangi katına ait olduğunu kestir-
miyorsunuz. Kötü hayat yaşayanlara
bilimsel bir açıdan değil, okumuş şehir-
li duygululuğu ile merhametli acı
yan bir bakışı var. Ama bunun yanın-
da, Şahmerdan da olsun, beyaz altında
kestaneci dostum da, olsun, daha hatır-
lıyamadığım bazılarında olsun öyle e-
sash bir muhtevayı ustalığıyla işlemiş-
ki tadına doyumuyor.

Nihat BURUŞUK

ZENCİ Dr. JEFF JACKSON

İSPANYA ÇOCUKLARINA NİNİNİ

Howard Fast genç bir Amerikan yazardır. Amerikan tarihinden parçalar

Bütün gece boyunca ateş devam etti. Nihayet şafakla beraber durdu. Sessizlik içinde kahvaltılarını yaptılar. Ses sızlık içinde Jeff ufak tefek kırmızı lara «uyku deliği» masahını anlattı. Ses sızlık içinde Jeff ufak tekef kırmızı yüzü Klu- Klux - Klancı adamın ölüsüne baktı. Onun ne ismini biliyordu, ne geldiği yeri, ne de onu buraya sürükleyen yabancı eli!

Sessizlik içinde Bentley elinde beyaz bir bayrak eve doğru yürüdü. Bağırdu: «Gelelim mi?»

Cevap alamadı. Yavaşça ilerledi yüz elli adam ötede söyleyeceğini bağıra bağrı anlattı. Carwellilerin (x) bir doktoru vardı, Jeff Jackson- Klancılarn ihtiyar doktoru, Leed, sarhoştü. Klu- Klux - Klancılarn yaralıları vardı. İçlerinden birinin bacağı kırılmış, şişmişti. Bacak kesilmezse adam ölecekti. Jeff Jackson gelir ve yaralılarını tedavi eder miydi? Tekrar geri salacaklarına söz veriyorlardı.

Anber Lait, Gideon'a baktı. Gideonun dudaklarında acı bir gülümseme dolmuştu. «Görüyor musun?» dedi «bizi andılar.» «Onlar bizi, bizim onları andığımızdan daha iyi biliyorlar.»

Bentley çekilip gitti. Jeff taraçaya çıktı. Gideon oğluna: «İşittin mi?» dedi. Jeff evet yerine geçen bir baş işaretini yaptı. Anber Lait «birak şu Allahın belası yaralıyı, gebersin» dedi.

Frank Carson «Allahıma dedi bir daha sefere o eşoğlusunu buraya yürürse o nu olduğu yere çiviliyeceğim.»

Jeff «ben oraya aşağıya gidiyorum» dedi.

Gideon onu kolundan yakaladı, sarstı. «Sen zavallı budala! Hem de benim oğlunsun. Bunu sana anlatamıyacak mıyım? Bunu sana anlatamıyacak mıyım ki biz medenî insanlarla uğraşmıyoruz; bir düşmanla uğraşıyoruz. Bu senin anladığın cinsten bir düşman değil. O aşağıdaki adamlar hepimizi toptan yoketmek için can atıyorlar. Onlar bizim bildiğimiz insanlara benzer insanlar değil! Onların verdikleri söz bir şey ifade etmez! Onların gözünde iyi ile kötü aynı şeydir! Sen onlarla konuşup anlayamazsın; Onların mantıkları çürümüşdür! Çünkü onlara alandık, çünkü biz öyle aptallardık ki onları inlara idare eden kanunlara saygı gösterirler sandık. Çünkü onlara gümüş bak üstünde nezaket, hak ve adalet sunduk. İşte şimdi buradayız. İşte bunun için onlar kazanıyor! İşte bunun için kendi malımız güney topraklarında, iyi yürekli kendi halince yaşayan erkeklerimiz ve kadınlarımızla bir hayvan sürüsüne döndük, parçalara bölündük, karmakarışık olduk!»

Jeff «ben gidiyorum» dedi. «Yemin ettim, insanları iyi etmek için yemin ettim, parçaları dağılan insanların or-

Howard FAST

alıp işleyen bir yazar. Fakat tarihsel olayları «büyük adamların emelleri» olarak belleten ve bir tomar saray entrikasını «insanlığın tarihi» olarak yutturmağa kalkan günümüzün tarih anlayışını bir kenara itmiştir. O «insanlığın tarihi, toplumların ve halkların tarihidir» diyor. Şilili büyük şair Pablo Neruda onun için yazdığı şiirde şöyle söylüyordu:

.....
kitaplarının
her biri Amerikan hayatını aydınlatan
birek dağ ateşi gibidir.
Onlarda sen;
şehirlerin caddelerinin ve sefaletin
kara kahramanlarını yazdın»

Aşağıdaki parça onun Freedom Road (1945) adlı eserinin bitiminde anlatılan güney - kuzey harbinde zencilerle beyazlar arasındaki ölüm kalım mücadelesinden alınmıştır.

ganlarını biraraya getirip sarmak için..»

Gideon «hayır» dedi. Bir oğlumu bu yüzden kaybettim. Ama o sonunda anlamıştı. Niçin dövüştüğümüzü biliyordu.»

Jeff sessizce: «Beni burada tutman için, öldürmen lazım.»

Gideon «Allahım sen bana yardım et» diye başladı. Anber Lait «barak gitsin, Gideon» dedi:

Jeff amputasyonu bitirdi. Onlar da inliyen baygın adamı içeri aldılar. Jeff ellerini yıkarken etrafına toplanan bir meraklı grubuna:

«Şimdi istirahat ihtiyacı var dedi. Ölü doku yeniledikten sonra dikişler çıkacak. Siz onu yavaşça ama gayet yavaşça çekerek yoklayın. Zira çok acır. Dikişler çıkınca esas tedavi bitmiş demektir. Artık herhangi bir doktor hastayı takip edebilir. Eğer bir zehirlenme olmazsa... En büyük tehlike de budur zaten.»

Yorulmuştu. Kızgın güneşin altında bir iki tahta parçası ile örtülmüş bir yer ameliyat için hiç de uygun değildi. Bir düzineye yakın yaralı tedavi etmişti. Yorgundu.

«Şimdi gitmeli artık» dedi. Çantasını almak için eğildi.

«Efendi!»

Başını kaldırdı. Önünde bir elini rovelverin üstüne atmış, güneş ışığı iri yarı bir adam duruyordu.

«Şimdi gitmeli artık» dedi.

«Efendi!»

Şerif Bentleyin yanında duran Jason Hugar «Sen» bir doktorsun Jackson dedi. Bu azımsanır bir şey değil. Bir zencinin doktor oluşu, böyle lanetleme bir iş, bizi bu sıkıntılara soktu.»

Jeff bir an ona baktı sonra çantasını kapadı, eline aldı yürümeye davrandı. İri yarı adam Jeffin yolu üstünde durdu.

«Efendi!»

Jeff «ne istiyorsunuz» dedi.

«Mendebur bir zencinin nasıl hareket etmesi gerekiyor» dedi. «Ya senin de öyle yapmanı istiyorum. Senden üstünleri ile konuşurken efendim de!»

Jeff adama yarı hayret yarı merakla baktı. Şu anda kafasında olan şeyin bir parçası korku bir parçası dehşetti. Fakat bunlardan daha fazla bir merak. Onu kendini düşünmekten daha, fazla sardı. Çökmesi bu bir arzu idi. Gideonun anlattığı şu önünde duran adamı Carwell'da olup biten ceahennemi olayların tam delice bir örneği olarak izah etmek isteyen bir arzu.

«Benden efendim dememi istiyorsunuz, öyle mi?»

«Öyle»

Jeff «Efendim» diye başını salladı ve ilâve etti. «Gitmeme müsaade eder misiniz?»

Baban Valânsiya'da kaldı, yavrum,
Sid'in Valânsiya'sında, yavrum.
Baban Sevilla'da kaldı, yavrum,
vuranlar biliyorsun kimdi, yavrum.

Uyu bak yapraklara karanlıklar basıyor,
bak kuşlar bir şeyler söylüyorlar,
bak rüzgârların alıp götürdüğü
anlaşılmaz havalar.

Anan Madrid'de kaldı, yavrum,
kardeşin Barselona'da, yavrum.
Bir ifritti saldıran, yavrum,
saldıran Beşinci Kol'du, yavrum.

Uyu güzel dudaklı meleğim benim, uyu.
İşte çalılıklar üstünde gece,
işte dalga dalga, cam örtülerle.
Uyu canımın içi, uyu gül fidanım benim, uyu.

Baban Kordoba'da kaldı, yavrum,
tenha bir yol üstünde, yavrum.
Yeşilli mavili gölgeler içinde, yavrum,
bir tatlı rüzgâr dolaşır dururdu, yavrum.

Uyu çocuğum, uyu yavrum, uyu İspanyalım.
Bizim şarkılarımızın sonu yok,
geceler arkadaş, yoldaş bize,
tekmil rüzgârlar bize dost.

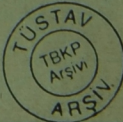
Baban Ferol'de kaldı, yavrum,
onların Ferol'ünde, yavrum.
Ne sırmalı, ne yünlü bir kefen, yavrum,
ne bir okşayan, ne bir el süren, yavrum.
Uyu yavrum, uyu benim İspanyalım, uyu.

İşte aydan gerdanlıklar, işte bak.
İşte yıldızlar demet demet, işte bak.
İşte bülbül sesleri, işte bak.
Periler eğlendirmeye geliyorlar seni, işte bak,
ipekten elbiseler giymiş hepsi, işte bak,
kızıl elbiselerinden ince, işte bak,
gümüş düğmeler pırl pırl, işte bak,
menekşelerden kemer bellerinde, işte bak.

Baban Koliur'da kaldı, yavrum,
Fransız toprağında, yavrum,
bizim kardeşlerin toprağında, yavrum,
bir sefalet kampında, yavrum.
Uyu çocuğum, uyu yavrum, uyu İspanyalım,
uyu ışıklı esvaplar içinde sen.
Uyu çocuğum, uyu yavrum, uyu benim ağustosböceğim
uyu çocuğum, uyu yavrum, uyu benim leylâk tomurcuğum

Bak, taşların bile uyanacağı günler geliyor!

Pierre Gamarra'dan Çeviren: A. Kadir

memi istemistiniz. Bir doktor olarak reddedemedim. Bütün bunlardan sonra hâlâ burada kalmamı istiyor musunuz?»

İri yarı adam «Efendi dedi sen, Allahın belası eşoğlu eşek zenci!»

Bentley güldü. Jason Hugar «Gitmiyeceksin Jackson» dedi.

«Ne demek istiyorsunuz?»

«Geriye dönmiyeceksin işte o kadar.»

Bentley araya girdi. «Yarın yukarıda sana ihtiyaç olmayacak. Burada kalman daha iyi.»

Jeff korkuyu geride bırakan bir merakla onlara baktı. Bilimsel metod, imkânsız şeylerle uğraşmazdı. Mutlaka bir sebep, her zaman bir sebep olmalıydı. «Buraya geldim» dedi. «Çünkü yara

li ve hasta olanlara bakmanın bir vazife olduğunu hissettim. Anlatabiliyormuyum? Buraya geldim çünkü siz gel-

Jeffe başını salladı. «Ben gidiyorum» dedi. İri yarı adamı geri itti. Bütün bildiği bundan ibaretti. Geri kalanı azalan bir hatıra gibi idi. Patlayan bir çığırda herşeyi uzaklaştırdı. Çantası altında toprağa uzanıverdi ve iri yarı adam mırıldandı.

«Pis mendebur şey...»

Çeviren: Şadi BAYRAKTAR

(x) Carvell - içinde beyazların da yaşadığı zenci köyüdür. Gideon, kurucular meclisinde köyün temsilcisi ve başkanıdır. Zencidir. Jeff, Gideonun doktor olan oğludur.

Yaşar KEMAL

Her yıl mevsiminde dağ köylüklerinden Çukurova'ya bir irgat akını olur. Son zamanlardaki değişiklikler bunların çoğunun iş bulamaması ile sonuçlandı. Aşağıdaki parça Yaşar KEMAL'in bu konuyu ele alan "Memetle Memet", adlı romanından alınmıştır.

İş bulamadan, elleri boş köylere dönen beş arkadaş, yol üstünde bol ağaçlıklı bir köy görür duraklarlar,...

Aşık Ali, abasını yere, bir ağacın gölgesine serdi. Yusufu üstüne yatırdılar. Yusuf kımlıdamıyordu. Aşık Ali:

— Alla Alla, dedi. Hösük:

— İşte, dedi, burada iş buluruk. Mutlak buluruk.. Aşık Ali:

— Terkeyle şunu Hösük, dedi. Umud.. Can çıkmayışın umud çıkmaz.

Köy ev dolastılar. Boş huğların içinden huğlar çıkmıştı. Bir evin içinde pash bir saban demiri buldular. Hösük, «bu işe yarar,» deyip torbasına koydu.

Bir evin köşesinden de kulaklarına, duyulur duyulmaz, bir kedi miyavlaması geldi. Ona doğru gittiler. Kedi yavrusu upuzun uzanmış, ağzını açıp açıp kapıyordu. Tüyleri dökülmüş, karnı karnına geçmiş, iskeleti çıkmıştı. Adamları görünce kımlıdamaya, onlara doğru sürünmeye çalıştı, edemedi tekrar başını yere koydu.

Aşık, diz çöküp baktı.

— Bu aç, dedi. Aç galmiş.

Memet çocuk, ekmeç çıkardı, kedinin önüne koydu. Kedi ekmeğe bakmadı bile.

— Hani ya yemiyo, dedi. Aç olsa yemez mi?

Aşık Ali:

— Mecelsiz, dedi. Gözleri görmiyö. Al ekmeğe, ıslatda ver.

Memet çocuk, ekmeği ıslatıp, kedinin önüne ufaladı.

— Yer mi şindi? dedi.

Aşık Ali:

— Dünem Beki yer.

Hösük:

— Yazık, dedi. Bu burda ölü. Yazık

Aşık Ali, Memet çocuğa:

— Daha ekmeç çıkart da ufala önüne.. Belki cana gelir'

Hösük:

— Ölü, dedi.

— Ne gelir elden, dedi, Aşık Ali. Ölürsen ölü

Oradan ayrıldılar. Kedi, duyulur duyulmaz, arkalarında, miyavladı kaldı.

Sonra Hösük, bir kapıdan eski bir asma kilit alıp torbasına koydu.

Aşık Ali:

— Al, dedi, şu ağaç gışıği da 'goy torbuya..

Hösük:

— İşe yarar, dedi.

Yusufun başına vardılar. Yusuf, daha sessiz sedasız yatıyordu. Hösük, Yusufu sırtladı.

— Daha bir diyeceğin galdı mı Memet? dedi. Memet:

— Göçmüşler, dedi. Aşık Ali:

— Göçmüşler, dedi. Hösük:

— Göçerler, dedi. Sinek.. Aşık Ali:

— Yarar, dedi. Yarar parçalar ada-

MEMLEKET MESELELERİ ETRAFINDA BEBİÇAYA BUDALACA MEKTUPLAR

III

Kimsenin girdisine, çıktısına karışmıyorum.

Mahmız başınıza yıkalsın, Gönüllüsü de değilim bu haltn.

Def çalmıyorum, çengi yapmıyorum,

Aç karnına ayı oynatmıyorum.

Bir kuru ekmeç üç baş soğan da olsa

Kendi ellerimin hakkını istiyorum.

Cengiz TUNCER

mi..

Hem yürüyorlar, hem de boyuna dağlara bakıyorlardı. Kuzeydeki, ovayı çeviren, tepelerinde azıcık kar görünen dağlar mavileşiyordu. Hösük:

— Yarın öğlence Cahan suynu dutarık, dedi. Aşık Ali

— Dutarık. Memet durdu. Yutkundü.

— Size bişe deyimgardaşlar dedi, Aşık:

— Gene, dedi, bir oyun mu çıkarıcin Memet? Memet:

— Siz gedin, dedi. Aşık:

— Sen, deli, delisin Memet. Memet:

— Gedemem, dedi. Aşık:

— Beraber geldik.. Memet:

— Benim yüzüm dutmaz.. Eli boş.. Aşık Ali:

— Ben peri patışahımın hazenesini götürüyorum, dedi. Hepimize yeter. Memet:

— Siz başgasınız, ben başga.. Aşık Ali:

— Bizim saray zezeliye uğramış, öyle habar geldi köyden. Memet:

— Benim derdim büyük.. Benim derdim başga.. Aşık Ali:

— O dert dediğinden, bin lire veresen, gene bir zırnık bulunmaz bende.

Bir zırnık.. Memet:

— Eğlenme gardaş, dedi. Kefimden mi mitmiyom.. Hösük:

— Uğraşma Aşık, dedi. O getmez. Memet:

— Gedemem, dedi. Aşık:

— Gedemem, dedi Aşık:

— Sürüden.. Memet:

— Gapsın, dedi. Hösük:

— Böyle inat... dedi. Böyle inat adam görmedim. Memet:

— Aşık gardaş, dedi, al şu parayı, ver benim avrada. Avrada de ki, Memet daha para salacak de. Gazanmazsa gelmiyecek de. Ya ölecek Çukurova dan, ya geçinin parasını kazanacak de. İşte böyle de.

Aşık parayı aldı, kuşağının arasına soktu.

— Bunu heç eyi etmiyon Memet, dedi. Heç eyi etmiyon..

— Uğurunan, dedi, uğurunan.

— Sağhaçnan gal, dediler.

Az aralastıktan sonra, Memet çocuk onlardan ayrılıp, geri döndü.

— Bende, dedi, Memet emmininen galırım burada. Para kazanırım. Hösük:

— Eyi eden, dedi. Gazan..

Memet çocuk, sıkı sıkıya yumduğu sağ elini hızla Memede uzattı.

— Al Memet emmi, dedi, biz heyle ol sa gazanırık burada.. Bunnarı da evine sal. Harcasınlar..

Memet, ardından yetişip, parayı Aşık Aliye verdi.

Memet ile Memet, Çukurovanın ortasında dikilip kaldılar. Uzun zaman, gidenlerin arkasından baktılar. Memedin gözleri ıslandı.

Yavaş yavaş akşam iniyordu. Usulcana kızgın toprağa oturdular.

Önlerinden hızla bir jip geçti.

Memet, başını dizlerine dayamıştı.

Memet çocuk, korka korka:

— Memet emmi, çok çalısrık deel mi? dedi. Ben bir çift öküz alırım. Sen de..

Memet başını dizlerinden kaldırıp:

— Öyle bir başım ağrıyo ki gardaş, dedi, gafamın içinde davıl çalyollar sa narsın..

MUSİKİ

Her iyiniyetli dergi okuyucularına ileri sanatı tanıtmak sorumluluğunu duyar. Fakat görevini sanatların hepsinde bütün bütüne başaramız ki! Manâ sanatlarında, şiir hikâye, etüd, v.b. yayınlayarak, plâstik sanatlarda resim ve fotoğrafı klişelerini basarak görevini yaparken, musiki sahne oyunu ve film olayları bábında pasif kalmak mevcut örnekler üzerinde konuzmak zorundadır. Memleketimizde adı duyulmadık bir şairi, çevirmeler yaparak tantabilirsiniz ama biz besteci veya çalgıcının nasıl örnek verebilirsiniz? Hoş memleketimizin şartları bilmemezlikten gelip, o değerli bulduğunuz sanatçıların plâklarını edinmelerini öğütliyecek durumunuz yok ya. Hattâ yabancı radyo yayınlarını sıkı sıkı takip edip belirli isimler üzerinde durmalarını istemek bile biraz tuhaf olur. Dünyadaki ileri sanat olaylarını bilmek istiyen kaç iyiniyetli sanatseverin radyosu var ki?

Bir yönü daha var bu konunun. Şair, hikâyeci sahne oyunu yazarı gibi söz sanatçıları için; ressam için bir yargıya varmak daha kolay. Ele aldığı konu sözle özetlenebilir. Konuyu, yorumlayışından şekle yerleştirdiği muhtevadan sanatçının niyetini okuyana, görüne anlatmak istediğini kestirebilirsiniz ama, musiki de iş değişiyor. Üstünde durmak, uzun uzun incelemek gerek. Gerçi bu günün realizmine uymayan mistik dini uyutucu musikilerle, kötü be bayağı eğlence musikileri hemen bir yana atılabilir ama, geride kalanları uygunca değerlendirmek de kolay değil. Hele bizim gibi milletlerarası musikiye yabancı olanlar için. Ancak bu konu ile ilgilenip çok örnek dinledikçe yığınları harbe kıskırtan tahrik edici aşıklık musikiyi, bir barış şarkısından, bir insanlık marşından bir halkların kurtuluşu senfonisinden ayıramamak yeteneğini kazanacağız.

Çağımızın bestecilerinden Arthur Honegger Pariste «Ben besteciyim» adı altında 1951 Fransız musiki hayatını yarı kaygı yarı istihza ile ele alan bir kitap yayınladı. Musikicinin karşılığı güçlüklerden; bestecinin çalışma yeri bulamadığından; eski bestecilerin eserlerinin bir düzeye çalınıp günümüzdekileri kimsenin dinleyip üzerinde fikir yürütmediğinden film, tiyatro ve romanların musikiciyi bambaşka, müreffeh bir insan olarak tanıttığından yana yakıla basediyor. Ayrıca bir koro veya orkestra parçasının yazılışından, çalıışına kadar aştığı basamakları sayılarla özetlemiştir. Öyleki bestecinin iyi musiki yazabilmesinin imkânsızlaştığını apaçık görüyorsunuz. Kendi de öyle diyor zaten: Gerçek bir bestecinin, bu durumda uzun zaman yaşayabileceğine, sanatını gösterebileceğine, beste yapabileceğine gerçekten inanıyormuşunuz? «O herşeyden önce açlık ve soğuktan ölmemeğe gayret etmek zorundadır.»

Bütün bunlar anlatıyor ki musikin — tabii diğer sanatların da — toplum eğitimini sağlayan sosyal bir problem olarak ele alınmadığı memleketlerde — Fransada bile! — sanatının durumu hiç de iyi değildir. Ya sanatını bezirganlara satıp değerini yitirmek, yahutta yoksulluk ve imkânsızlık içinde çırpınmak zorundadır. Öyleya o kadar tanınmış Honegger bile şikâyetçi olduktan sonra.. Paris hastası sanatçılarımızın kulağı çınlasın.

RESİM

Mevsimin ilk sergisini Fikret OTYAM açtı. Katıldığı başka sergilerde görülmüş üç beş resim ve onların kalemle ya pılmış kopyaları. «Sıtma»yı geçen yıl görmüş, sevmiştik. «Galata Köprüsü»nü de tanıyoruz. Geri kalanlarda hoca-

sının etkisi besbelli. Uzun boylu, dörtgen suratlı kadınları ile, yaşmaklı köylüleri ile, ele aldığı konulardaki «halkçı olmak özenti» ile bu etki hemen seziliyor. Resimlerinde insanlar donmuş, insanlar hareketsiz, taşbekler gibi boş ve cansız kalıplar..

Fikret Otyam iyi ressam olabileceğini gösteren bir sanatçı idi. Nitekim görüşlerinde, ışık anlayışında buna ait kalmış izler var. O yüzden bu günkü durumu, sanat adına, üzüntü verici.

Ni. Bu.

DERGİLER

YEDİTEPE' yi ötedenberi okurum. Çoğu zaman sevmem, beğenmem. Bu dergi, söyleyecek sözü olmayanların çıkardığı bir dergi gibi gelir bana. Ama gene de belki birşeyler bulurum ümidiyle okurum. Çokluk aradığımı bulamam. Arada sırada Hüsamettin Bozok'un dergisinin okunmamasından dert yanan yazılarını gördükçe «Be birader! senin derginin de okunacak tarafı mı var» demekten kendimi alamam.

Ama son zamanlarda Yeditepe'de bir gelişme var. Orhan Kemal var, Mehmet Fuat, Cahit İrfatvar, henüz güzel bir şiirlerini okuyamadıksa da Oktay Rifat'la Melik Cevdet var. A. Kadir'in de bir şiiri çıktı.

Kemal Bilbaşar da yazacakmış.

Sözü son sayıya, 1.Eylül.1952 sayısına, getireceğim. Bu sayıda Tahsin Hüsni imzalı «Faydalı Sanata Dair» diye bir yazı ve bir de Can Yücel'in Paul Eluard'dan dilimize çevirdiği bir şiir var. İkinin de üzerinde durmak gerek. Tahsin Hüsni, yanlış anlaşılabilir bir fayda fikrinin sakatlığını belirttikten sonra «sanat, kurtuluşumuza, tabiat kuvvetleriyle zararlı toplum kuvvetlerinin esirliğinden kurtuluşumuza» yaradığı için ve yaradığı kadar faydalı oluyor» diyor. Muhteva ve şekil meselesini, sanatın kimler için faydalı olması gerektiğini («Faydalı sanat halktan, halkın olan sanattır.» inceliyor. «Halka faydalı olan sanat, halkın meselelerini ele alan sanattır.» diyor. Sanatkarla halkın alışveriş kurmasına dokunuyor. Okuyucularımız birer Yeditepe edimeli ve Tahsin Hüsni'nün bu yazısı ile Eduard'ın şiirini okumalıdır.

Fi. Gü.

UFUKLAR

P. K. 2053

Beyoğlu - İstanbul

YEDİTEPE

P. K. 77 - İstanbul

KAYNAK

Ankara

SEÇİLMİŞ HİKAYELER

P. K. 2045

Bakanlıklar - Ankara

KÜÇÜK DERGİ

P. K. 7

Kadıköy - İstanbul

GELECEK SAYIDA

Lütfü ERİŞÇİ, Mehmet FUAT, Yaşar KEMAL ve Fahir ONGER'in yazılarını;

Rifat ILGAZ, Şükran KURDAKUL, Ö. Faruk TOPRAK, Jacques PREVERT - Can YÜCEL'in şiirlerini, Erskine CALDWELL ve Orhan ÇUBUKÇU'nun hikâyelerini bulacaksınız.

BERABER

15 günlük fikir - sanat dergisi Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden:

METİN ÖZEK

P. K. 38, Aksaray - İstanbul

Abone bedeli:

1 yıl 400 Kırş. Altı aylık 200 Kırş.

İSTANBUL MATBAASI

13/9/1952